T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 15 Şubat 2021
Sayı : 2266

Türkiye Büyük Millet Meclisi - KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 15/02/2021 14:17
Sayı: E--120.10- 0779908

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Alışveriş tarih boyunca yaşamın bir gerekliliği olmuştur. Yıllar içinde alışveriş alışkanlıkları değişmiştir. Bu doğrultuda Anadolu'da bedesten, çarşı, arasta gibi alışveriş merkezleri kurulmuştur. Bununla birlikte ahilik ve Lonca Teşkilatları önemli bir yer tutmuştur. Sanayi Devrimi sonrasında alışveriş kültürü de değişime uğramış ve alışveriş mekanları da değişimiştir. Özellikle ülkemizde son 19 yılda uygulanan neoliberal politikalar sonucunda çok fazla AVM diye tabir edilen tekelci alışveriş merkezleri ve zincir marketler kurulmuştur. Şüphesiz bu tekelci politikadan en fazla etkilenen esnafımız olmuştur.

Bu bağlamda AVM'lerin ve zincir marketlerin esnaf üzerinde yarattığı sorunların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98, İç Tüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Cengiz GÖKÇEL
Mersin Milletvekili

Mahir Polat
İzmir MV

Dr. Sibel Özdemir
İstanbul Mv.

Ayhan BAKUT
Adana MV

Ömer Fethi Gürer
Niğde Mv.

Ali Fazıl KASAP
Kütahya MV

Av. Alpay Antmen
Mersin Mv.

İRFAN KAPLAN
GAZİANTEP MV.

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Mv.

Burhanettin BULUT
Adana MV

Jale Nur SÜLLÜ
Eskişehir Mv.

Süleyman Bülbül
Aydın Mv.

T.B.M.M. CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRUP BAŞKANLIĞI 1923

GEREKÇE:

Tarih boyunca alışveriş toplumsal yaşamın bir gerekliliği olmuştur. Uygarlık tarihinde çeşitli formlarda karşımıza çıkan alışveriş kültürü, Anadolu'da ahilik ve Lonca teşkilatları önemli bir yer tutmuştur. Esnaflık ilkelerinin oluşturan bu yapılar adil bölüşüm ve adaletin sağlandığı ticaret merkezlerini kurmuştur. Han, bedesten, arasta ve çarşılarla bu kültürü yüzyıllarca yaşatmıştır.

Sanayi devrimi sonrasında kapitalist ekonomik sistemin iktisadi düzene hakim olmasıyla birlikte toplumların alışveriş kültürleri de değişmiştir. Bu bağlamda 21. asırda neo-liberal politikalar doğrultusunda alışveriş mekanları değişime uğramış ve kompleksler oluşturulmuştur. Oluşturulan bu yeni alışveriş merkezleri birbirinden farklı mağazaları tüketicilere sunmuştur. Marketten sinema salonlarına kadar çeşitli mekanları bulunduran yeni alışveriş merkezleri tüketicilerin birçok ihtiyacına tek mekanda ulaşmasını sağlamıştır.

Fakat bu alışveriş merkezleri ve zincir mağazalar küçük esnafın ticarette var olmasını engellemeye başlamıştır. Her geçen gün sayıları artan bu yapılar yüksek maliyetleri ile küçük esnafın barınamayacağı birer alan olmuşlardır.

Bununla birlikte bu tip alışveriş merkezlerinin hızla artmış olması kent kültürü karşısında bir tehdit oluşturmaktadır. Kent içinde sosyalleşmekten uzak olan yurttaşlar kente aidiyet duymamaya başlamışlardır. Anılan alışveriş merkezlerinde genellikle aynı marka ve ürün gruplarının olması monopol veya oligopol benzeri piyasalar oluşmasına sebep olmaktadır. Alışveriş merkezlerinin çevrelerinde çeşitli sanat ve meslek kollarında faaliyette bulunan esnaf bu büyük mağazaların piyasayı yönetme eğiliminden dolayı zarar görmektedir. Dolayısıyla birçok küçük esnaf piyasadan çekilmek zorunda kalmıştır.

2007 yılında 145 olan AVM sayısı 2019 yılında 454 olmuştur. Türkiye oransal olarak AVM'lerin kapladığı alan bakımından dünyada ilk 10 ülke arasında bulunmaktadır. Yerleşim yerlerine yakın olan alışveriş merkezleri trafik sorunu yaratmaktadır. Çevresel etkileri ile de dikkat çeken alışveriş merkezleri, büyük yapıları sebebiyle ısı kütlesi oluşturan yapılar olarak göze çarpmakta, enerji tüketimi ve yapımı esnasında başvurulan malzemeler sebebiyle çevreci birer yapı olmaktan çok uzaktırlar.

Gerekli ihtiyaçların karşılanması bakımından hayatımızın bir parçası olan alışveriş merkezlerinin olumsuz etkilerinin asgari düzeye indirilmesi için bazı önlemler alınması gereklidir. Çeşitli Avrupa ülkeleri bu anlamda mevzuatlarında düzenlemeler yapmış ve alışveriş merkezleri ile zincir mağazaların çalışmalarını düzenlemiştir. Almanya, İspanya, Fransa, Belçika, Danimarka, Polonya, Portekiz, Yunanistan bu ülkelerden bazılarıdır. Bu ülkelerde alışveriş merkezleri pazar günleri kapalı tutularak küçük esnafın var olması amaçlanmıştır. Diğer yandan kent içi trafiğin olumsuz etkilenmesi ve kent kültürünün yok olması engellenmeye çalışılmıştır.

Anayasamızın 174. Maddesinde "Devlet, esnaf ve sanatkarı koruyucu ve destekleyici tedbirleri alır" amir hükmü bulunmaktadır. Bu çerçevede esnaf ve sanatkarın korunması, ilgili sorunların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gerektiği kanaatindeyiz.

T.B.M.M. CUMHURİYET HALK PARTİSİ CHP 1923 GRUP BAŞKANLIĞI

2266 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizergesi

ADI- SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Suzan Şahin	Hatay	
DNUR ÖTAL ADIGÜZEL	İST	
Metin ILHAN	Kırşehir	
Mürsel ALBAN	Muğla Mv.	
Nurhayat Altaca Kayışoğlu	Bursa Mv	
Orhan Sümer	Adana MV	
Abdurrahman Tutdere	Adıyaman Mv	
Uğur Karasu	Sinop Mv.	
Utku Çakırözer	Eskişehir Mv	
Candan YÜCEER	Tekirdağ Mv	

T.B.M.M. CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRUP BAŞKANLIĞI CHP 1923